

Nr 739

Av herr **Ohlin m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 14, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt, m. m.

(Lika lydande med motion nr 623 i Första kammaren)

Budgetläget och inflationsriskerna

Den budgetpolitik som framgår som ett resultat av de av oss i denna och andra motioner väckta förslagen innebär inte endast en annan avvägning av de statliga anslagen utan också att budgeten för det nu aktuella finansåret skulle bli något om än obetydligt starkare än vad den skulle bli enligt de av finansministern i statsverkspropositionen angivna riktlinjerna. I betraktande av de aktuella konjunkturtendenserna anser vi den av oss gjorda avvägningen riktig.

På längre sikt skulle en omläggning av finanspolitiken på av oss föreslaget sätt medföra en väsentlig förstärkning av såväl de offentliga finanserna som av landets och medborgarnas ekonomi. Frånvaron av ett sådant långsiktigt grepp utgör en allvarlig svaghet i regeringens finanspolitik.

Ett samhällsproblem, som nu än en gång med ett hotande allvar poekar på uppmärksamhet och insatser, är de ökade riskerna för en betydande stegring av den allmänna prisnivån och en markerad höjning av det allmänna kostnadsläget. Vi erinrar om att den svenska kronan under tiden efter kriget sjunkit till hälften av sitt värde i angivna utgångsläge. Kronan är värd 50 öre i dag i 1946 års penningvärde och vid årets slut troligen blott ca 47 öre, med fortsatt värdeminskning i utsikt.

Vad som framför allt förorsakat det nu akuta inflationsläget är — förutom regeringens sedan lång tid bristande intresse för effektiva åtgärder till penningvärdets försvar — finansministerns ytterst oförsiktiga uttalanden om en genomsnittlig prisstegring på ca 3 % som »normal» och »acceptabel». Uttalanden av denna art kan omöjligt vara ägnade att stärka tilltron till penningvärdet. För stora grupper av löntagare har vidare regeringens skatteförslag väckt djup besvikelse, vilket i sin tur måste framkalla ambitioner att på andra vägar nå kompensation för en eljest befarad standardförsämring. Härtill skall vidare läggas att löneavtalen för arbetsmarknaden med mindre undantag är bundna för år 1965 inom ramen för löpande 2-årsavtal. I den mån löneglidning inte kan ge inkomstförstärkning kan stora grupper av anställda nu se fram mot en reell stan-

dardsänkning för år 1965 eller i bästa fall en mycket obetydlig standardförbättring. Det är därför helt naturligt att en betydande uppladdning redan nu håller på att ske inför avtalsrörelserna instundande vinter. Anledningen är regeringens ytterst oskickliga politik. Risken är därför överhängande att pågående uppladdning resulterar i en fortsatt allmän kostnadsstegring 1966.

I det uppkomna läget bör regeringen som en åtgärd att bemästra en hotande situation ta initiativ till en rundabordskonferens med deltagare från arbetsmarknadens skilda parter och jordbruket, företrädare för det allmänna samt pensionärer och fristående ekonomisk expertis. En sådan konferens, som i första hand skulle ha till syfte att klarlägga de samhällsekonomiska förutsättningarna för en reell inkomstförbättring för alla grupper — förenad med en dämpning av inflationstakten — skulle med fördel kunna äga rum inom ramen för det ekonomiskt-sociala råd, varom vi framfört förslag i en annan motion vid denna riksdag (motion II: 706).

Som vi i denna motion framhållit är det just möjligheten till en *samtidig* avvägning av de olika intressena mot varandra som bör kunna minska benägenheten till inflationsdrivande krav i fråga om priser och inkomster eftersom lika goda eller bättre förutsättningar för *reell* inkomstförbättring för alla grupper kan skapas om inflationen bekämpas. Det är en frivillig samordning av de skilda intressenas inställning som erfordras och som är en förutsättning för ett tillfredsställande resultat med bevarad frihet utan statlig dirigering. Med en häftig inflation växer nämligen riskerna markant för regleringsingrepp på kapitalmarknaderna, investeringsområdet och inom det ekonomiska livet i övrigt. Sådana ingrepp sätter i sin tur ner effektiviteten och förorsakar ett långsammare ekonomiskt framåtskridande och en mindre reell standardhöjning än vad som är möjligt att uppnå i en på marknadskonkurrens uppbyggd, stabiliserad ekonomi.

Det bör uppmärksammas att inkomstbildningen kan påverkas av monopolistiska inslag i prisbildningen, vilkas betydelse självklart måste beaktas vid sådana överläggningar. Det ligger vidare i sakens natur att prisutvecklingen inom näringslivet måste följas med uppmärksamhet i branscher där konkurrensen är mindre effektiv.

En emission av ett statligt värdefast obligationslån i mindre valörer skulle ge de av inflationen misshandlade småspararna bland allmänheten en gärd av rättvisa genom att bereda bl. a. denna grupp en chans till värdefast sparande. Ett dylikt obligationslån skulle inte heller vara utan stabiliseringspolitiskt värde.

Den aktuella oron bland allmänheten för penningvärdet har ett samband med den av den kraftiga offentliga utgiftsstegringen framkallade höjningen av skatteinivån. Finansministern har sökt stilla denna oro med att hänvisa till att en betydande del av de nu föreslagna utgiftsökningarna i statens budget utgöres av inkomstöverföringar som kommer särskilt utsatta folkgrupper till godo. Anmärkningen är i och för sig i sak oantastlig. Men finansministern går ändå vid sidan av orsaken till oron: skattehöjningen i kombination med en av andra skäl fortskridande allmän prisstegring.

Flerårsbedömning av statsutgifterna

Det nu framlagda budgetförslaget har enligt vår mening belyst en svaghet i det löpande budgetarbetet, som från tid till annan påtalats utan att bli på något sätt lagd till rätta. Vi syftar på den bristande planeringen av de framtida offentliga utgifterna. Det ligger i sakens natur att en sådan planering måste regeringen ytterst svara för. Men vi tror det skulle vara av betydande värde om en konkret debatt rörande budgetplaneringens huvuddrag omfattande två à tre budgetår kunde föras i riksdagen före det närmast framförliggande budgetåret. En sådan debatt borde lämpligen äga rum under höstsessionen. En vag antydning om den statliga utgifts- och inkomstutvecklingen har under senare år lämnats i kompletteringspropositionen. Detta material borde byggas ut och omfatta mera konkreta uppgifter om reformer som befinner sig på utredningsstadiet. Först då kan en meningsfull avvägning omfattande en flerårsperiod ske och takten i reformarbetet avvägas mot resursernas sannolika tillväxt.

Vi föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att fylligare material för flerårsbedömning av budgetläget föreläggas höstriksdagen att tjäna som underlag för en debatt rörande planering och avvägning av den statliga utgiftsutvecklingen.

Allmän skattereform nödvändig

Under loppet av senare år har det blivit alltmera klart att vårt skattesystem är i starkt behov av en genomgripande översyn och modernisering. I sitt nuvarande skick är det främst att se som en »pålappningsprodukt», åstadkommen av från tid till annan vidtagna ändringar och tillägg — icke alltid bidragande till ökat inre sammanhang. I vissa delar är nuvarande beskattningsregler starkt föråldrade.

Detta gäller inte minst i fråga om de flesta av de s. k. punktskatterna. Beskattningsreglerna är dessutom i väsentliga delar inte anpassade till den internationella utvecklingen på det ekonomiska området.

Av den utformning som direktiven för den allmänna skatteberedningen fick framgick att regeringen vid den tidpunkt då beredningen tillsattes år 1960 var inriktad på att medverka till en genomgripande reformering av skattesystemet. Beredningens förslag utformades i direktivens anda. Beträffande enskildheter i förslaget kan givetvis delade meningar råda, eftersom det utformades som en kompromiss. Med något undantag har dock den allmänna uppfattningen varit att beredningens skatteförslag i viktiga hänseenden innebar att skattesystemet gjordes mera utvecklingsbart, mera dynamiskt och bättre anpassat till aktuella ekonomiska förhållanden och utvecklingslinjer.

Genom sitt ställningstagande i årets statsverksproposition — senare i detalj redovisat i Kungl. Maj:ts proposition nr 14 — har finansministern visat att han inte är beredd att medverka till den reformering av skattereplerna, som han uppenbarligen tidigare varit inställd på och som enligt vår mening är så bety-

delsefull för den fortsatta ekonomiska utvecklingen. Finansministern fortsätter i stället på den tidigare vägen av kortsiktslösningar och improvisationer. Gentemot den tveksamhet och bristande förståelse som finansministern visat för behovet av en på längre sikt bärande skattereform, är det nu angeläget att riksdagen markerar detta behov och anger de väsentliga huvuddragen i en sådan reform. Härutöver bör vissa justeringar göras i de av finansministern nu framlagda skatteförslagen.

Allmänna riktlinjer för en skattereform

Att beskattningen avväges med hänsyn till skattekraft och betalningsförmåga är ett grundläggande, allmänt omfattat krav. Men inom ramen för en sådan, av sociala hänsyn gjord avvägning är det viktigt att skattereglerna konstrueras så, att de så långt möjligt undviker att hämma arbetsvilja och sparande. I och med att det allmänna skattetrycket stegrats som en följd av medborgarnas ökade anspråk på samhällets tjänster i fråga om utbildning, social omvårdnad och liknande, växer betydelsen av »den dynamiska aspekten» på skattereglernas utformning. Enligt vår mening har en av de allvarligaste bristerna i den skattepolitik, som förts från den nuvarande regeringens sida, länge varit att skattereglernas inverkan på resurstillväxten i påfallande utsträckning försumrats. Själva begreppet resurser har fattats i mycket trång mening: statens och kommunernas tillgång på skatteinkomster. Att dessa senare i fråga om storlek och tillväxt beror på utvecklingen av den samlade produktionen av varor och tjänster av enskilda och företag, skjutes av regeringens talesmän alltför ofta i bakgrunden. Inte minst har detta kommit till uttryck i den debatt som förts rörande vägarna att snabbast och mest effektivt komma till rätta med »kösamhällets» brister.

Vad vi här kallat den dynamiska eller resursskapande aspekten på skattereglernas konstruktion har betydelse såväl i fråga om den indirekta beskattningens utformning som i fråga om företagsbeskattningen och den personliga inkomstskatten.

Den indirekta beskattningen

Det är inte möjligt att nå den lättnad i den personliga inkomstskatten som är önskvärd utan att en förskjutning till ökad andel för den indirekta beskattningen äger rum. De skäl som tidigare med rätta anförts mot en indirekt beskattning har genom samhällsutvecklingen med en stigande levnadsstandard förlorat i styrka. Antalet högre inkomstagare är så relativt litet, att huvuddelen av statens skatteinkomster oavsett hur hårt de högsta inkomsterna beskattas måste komma från de breda lagren av inkomstagare. Ett absolut villkor för en ökad indirekt beskattning är dock att grupper med svag ekonomisk bärkraft, t. ex. folkpensionärer och barnfamiljer, får kompensation för en sådan skatteomläggning.

Den nuvarande omsättningsskatten är emellertid i sin nuvarande utformning föga lämpad att medge en sådan ändrad avvägning. En ökning av skattesatsen innebär en allvarlig försämring av kontrollmöjligheterna. Omsens karaktär av permanent investeringsavgift på företagens anläggningskostnader, maskininköp och produktionsförnödenheter försvagar de svenska företagens konkurrensförmåga gentemot utländska företag såväl på exportmarknaden som på hemmamarknaden. Genom att belasta investeringskostnaderna verkar omsättningsskatten bromsande på produktionsutvecklingen, vilket i sista hand alla folkgrupper blir lidande på. Det bör också observeras att den allmänna omsättningsskatten i sin nuvarande utformning verkar diskriminerande för många mindre företag som arbetar som underleverantörer.

Allmänna skatteberedningen var frånsett en reservant enig i sin bedömning att för den genomgripande reformering av skattesystemet som beredningen hade utarbetat förslag till, en sådan typ av generell indirekt beskattning var erforderlig som stod neutral i förhållande till företagsformer och tillverkningsled och som också behandlade inhemska och utländska företag på ett likvärdigt sätt. Den av beredningen föreslagna mervärdeskatten skulle fylla angivna, väsentliga krav. Den skulle vidare göra det möjligt att slopa energiskatten och punktskatterna med undantag för bilskatter och den av sociala och medicinska skäl motiverade beskattningen av alkohol och tobak.

Skatteberedningens förslag till reform av den indirekta beskattningen har med få undantag tillstyrkts av remissinstanserna. Finansministern redovisar nu en tveksam hållning, väsentligen åberopande administrativa skäl. Det är med hänsyn till förslagets stora räckvidd rimligt att en överarbetning sker i detaljutformningen med ledning av de synpunkter och förslag som framkommit under remissbehandlingen. De skäl som finansministern anfört mot en mervärdeskatt synes oss emellertid föga bärande och de administrativa svårigheterna överdrives i hans redogörelse. Den föreslagna höjningen av omsättningsskatten framstår för oss som en nödlösning från finansministerns sida. Den innebär i praktiken bl. a. ett återinförande av höjd investeringsavgift på byggnader och anläggningar. Skattepolitiska ingrepp av sådant slag är icke förenliga med en politik, som vill främja produktionsutveckling och snabb standardhöjning.

Finansministern erkänner att den allmänna omsättningsskatten i sin nuvarande konstruktion inte är anpassad för ett generellt högre skatteuttag genom att föreslå att maskin- och inventaricanskaffningar skall belastas med omsättningsskatt till sex tiondelar i stället för hela anskaffningskostnaden. Om denna sak är vidare att säga, att maskininvesteringarna även med angivna reduktion av omsättningsskatten skulle komma att bli hårdare skattebelastade än för närvarande eftersom det extra investeringsavdraget om tio procent upphört att gälla vid utgången av 1964. Trots att utrymmet för skattesänkningar under nästa år är mycket begränsat, föreslår vi att allmän omsättningsskatt vid investering i maskiner eller inventarier skall beräknas efter 50 procent av anskaffningskostna-

den. Detta ändringsförslag bör ses som ett första steg till en fullständig avveckling av dylik beskattning. Förslaget framföres i särskild motion.

Justeringar av ovan angivet slag kan emellertid inte ge någon på längre sikt bärande lösning av den indirekta beskattningens utformning. Härför erfordras det större grepp som skatteberedningens förslag innebär — innefattande en generell konkurrens- och konsumtionsneutral indirekt skatt av den s. k. mervärdeskattens typ, energiskattens slopande samt en radikal utrensning bland de många föråldrade och krångliga punktskatterna. Den arbetsgrupp som nu tillsatts inom finansdepartementet för teknisk översyn av mervärdeskatteförslaget bör arbeta med sikte på en sådan reform i syfte att också möjliggöra en markerad lättnad i progression och marginalsatt i fråga om den statliga beskattningen.

Punktskatterna

Finansministern har föreslagit ett borttagande av vissa punktskatter och ändring av bestämmelserna i fråga om andra. Enligt vår uppfattning är det angeläget att snarast möjligt avskaffa alla punktskatter med de undantag som vi ovan angivit. Några av dem har alldeles speciella nackdelar från kontroll- och konkurrenssynpunkt. Sålunda har sedan skatten på guldsmedsvaror o. d. borttogs i Danmark de svenska juvelernas och silversmedernas svårigheter på grund av den särskilda försäljningsskatten i vårt land ökat. Dessutom är denna skatt så utformad att illojala element utanför de reguljära yrkesutövarnas krets har möjlighet att undkomma skatten. Till stor del är det här fråga om en särskattning av konstnärlig verksamhet, som samhället enligt vår mening bör undvika.

Pälsvaruskatten har visat sig vara en svårhanterlig skatt, och t. ex. skatten på äkta mattor ger så låg avkastning att man kan fråga sig om en sådan skatt på import från utvecklingsländer är motiverad.

Från olika håll har rests krav på borttagande av skatten på läskedrycker och lättöl och starka skäl kan också anföras för borttagande av andra punktskatter. Vi vill här peka på den särskilda skatten på kemisk-tekniska produkter.

Det samhällsekonomiska läget med dess krav på stark återhållsamhet såväl i fråga om utgiftsökningar som skattesänkningar i syfte att undvika en inflationistisk utveckling gör att vi för dagen inte ser någon möjlighet att yrka på omedelbart avskaffande av ifrågavarande skatter.

Företagsbeskattningen

Företagsbeskattningens utformning spelar en viktig roll för produktionsutvecklingen och den allmänna levnadsstandardens höjning. Den faktor som härvidlag är särskilt betydelsefull är graden av företagssparande och utrymmet för självfinansiering. Den särskilda betydelsen härav sammanhänger med att villigheten och förmågan till riskbärande investeringar utan hämmande uppskov i hög grad är beroende av självfinansieringsmöjligheterna, d. v. s. företagssparan-

dets storlek. Det är här fråga om investeringar som i särskilt hög grad för utvecklingen framåt. Ett större mått av företagssparande medför över huvud taget snabbare förnyelse av maskinell och annan fast utrustning och därmed en gynnsammare utveckling av produktion och arbetsinkomster. Allt detta är alltså i hög grad ett intresse för löntagarna.

De generella självfinansieringsmöjligheterna har i jämförelse med tidigare förhållanden blivit väsentligt beskurna. Det sammanhänger delvis med ATP-reformen, som medfört ett betydande bortfall av sparande för pensionsändamål inom företagen. Det sammanhänger vidare med ändrade beskattningsregler. Från regeringens sida brukar häremot anföras att möjligheterna till investeringsfondavsättningar blivit större. Sådana avsättningar är värdefulla, men de kan inte ersätta de tidigare, mera generella avskrivningsmöjligheterna.

Finansministern har tidigare låtit förstå att han hyste en viss oro med anledning av den sjunkande självfinansieringsgraden. Bortsett från det i fjol införda temporära, särskilda investeringsavdraget för maskininvesteringar har inte någon åtgärd vidtagits från hans sida.

Vi vill här ange några åtgärder som var för sig eller i förening skulle medföra ett för företagssparande och självfinansiering gynnsammare läge. I detta sammanhang vill vi också understryka angelägenheten av att företagens möjligheter till aktieemissioner underlättas. Därigenom får företagen möjlighet att vid sidan av den interna konsolideringen tillföra sig riskvilligt kapital. En ökad emissionsverksamhet skulle också medverka till att avhjälpa den uppenbara materialbrist som f. n. finns på aktiebörsen och därmed motverka en osund kursstegring.

Emellertid är på grund av den i princip rådande dubbelbeskattningen av aktiebolagsvinsterna skillnaden i kostnad mellan upplånat och nytecknat kapital så stor att motståndet mot nyemissioner är ganska betydande. En provisorisk lättnad har åstadkommits genom den s. k. Annell-lagen, som emellertid har begränsad räckvidd och inte är av permanent karaktär. Det är enligt vår mening nödvändigt att utredningsarbetet på denna punkt påskyndas.

De åtgärder som på detta område bör ingå i ett samlat grepp är enligt vår mening följande:

1. Avskrivningsreglerna för industribyggnad och byggnad för jordbruksdrift bör omläggas så att en större del av kostnaden kan avskrivas under inlednings-skedet av byggnadens användning.

2. En större nedskrivning å varulager bör medges.

3. En tekniskt acceptabel schematisk metod bör utarbetas för avskrivning på återanskaffningsvärde för maskiner och inventarier.

4. Den s. k. Annell-lagen som ger företagen rätt till visst avdrag för vinstutdelning i fråga om nyemissioner bör ges större räckvidd och ingå som ett permanent inslag i företagsbeskattningsreglerna. Härigenom underlättas den riskvilliga kapitalbildningen och förhindras en av materialbrist betingad osund kursstegring på börsen.

5. En intressant form som kombinerar stimulans för företagssparande och enskilt personligt sparande är det system för andel i vinst som vi tidigare pekat på. Systemet, som bör byggas på frivilliga överenskommelser mellan företagsledning och anställda, går ut på att anställda tillförsäkras skattefrihet för den del av vinstandelen som kvarstår i företaget under en längre period. Företag som avsätter viss del av sin inkomst att fördelas mellan de anställda efter överenskommet system får självklart redan nu skattefrihet för de belopp som går till de anställda; dessa belopp ingår ju i ersättningen till de anställda och är alltså en kostnad för verksamheten. Men uppmuntran till sparande genom löntagarnas skattefrihet för belopp som kvarstår i företagen minst ett visst antal år — utom under vissa speciella förutsättningar — förutsätter att skattelagstiftningen ändras.

Det är enligt vår mening ytterst angeläget att ovan angivna åtgärder för ökat företagssparande skyndsamt överväges inom ramen för det utredningsarbete som pågår rörande företagsbeskattningen. I annat sammanhang har från vår sida förslag framlagts om åtgärder till uppmuntran åt personligt sparande.

Förmögenhetsskatten

Den föreslagna höjningen av det skattefria beloppet vid förmögenhetsbeskattningen kan accepteras som en provisorisk justering, som dock inte ger mer än kompensation för penningvärdets fall för mindre förmögenheter. För övriga förmögenheter, t. ex. jordbruk med låg avkastning, har genom inflationen inträtt en successiv skärpning. Allmänna skatteberedningen hade för avsikt att utreda frågan om en revision av förmögenhetsbeskattningen. Vi anser det angeläget att denna utredning kommer till stånd utan dröjsmål. För att undgå att samhället drar in mer än 100 % av förmögenhetsavkastningen i vissa fall, bör därvid frågan om avdragsrätt för erlagd förmögenhetsskatt prövas.

Den direkta inkomstskatten

Vi har förut påpekat att det moderna samhällets vidgade engagemang för medborgarnas sociala trygghet och de stegrade anspråken på samhällelig service i olika hänseenden måste leda till en ny avvägning av den direkta och den indirekta beskattningens roll vid finansieringen av de offentliga utgifterna. Inkomstskatterna skulle eljest stiga till sådan nivå att de skadliga verkningarna på arbetsvilja och sparande starkt stegrades till förfång för den fortsatta ekonomiska utvecklingen. En tämligen enig uppfattning torde råda om att inkomstskatterna redan nått en nivå över vilken de inte kan ytterligare stegas. Det har tvärtom av olika politiska meningsriktningar förklarats vara angeläget att man söker sänka nivån för inkomstskatterna, bl. a. genom omläggningar i det samlade systemet för skatter och obligatoriska avgifter. Det gäller framför

allt i fråga om marginalsatternas storlek, d. v. s. den vid stigande inkomst växande skatt som uttas på en viss merinkomst.

Allmänna skatteberedningens förslag innebär i fråga om inkomstbeskattningen inte oväsentliga lättnader, ehuru inte större än att LO:s, TCO:s och SACO:s företrädare i utredningen i sin gemensamma reservation förklarade att beredningen inte varit tillräckligt långtgående i detta hänseende.

Över dessa strävanden har finansministern nu för sin och regeringens del strukit ett streck. Det förslag han presenterat innebär att marginalsatterna i stort sett lämnas oförändrade; i vissa inkomstskikt — 22 000—29 000 för gift och 13 000—22 000 samt 33 000—39 000 för ensamstående — t. o. m. skärps de något. Om önskemålet att på sikt åstadkomma markerade lättnader i marginalsatter och progression nämner finansministern ingenting.

Genom sitt nu gjorda ställningstagande styr finansministern enligt vår uppfattning den skattepolitiska utvecklingen i fel riktning. Det är inte en framåt-syftande politik att bevara och skärpa marginalsatter och progression så som finansministern vill göra. Det är visserligen av statsfinansiella skäl just nu inte möjligt att åstadkomma den lättnad i marginalsatterna som vore önskvärd. Men riksdagen bör enligt vår mening genom särskilt uttalande betona att det skattepolitiska reformarbetet bör ta sikte på stegvis genomförda ändringar i den statliga inkomstbeskattningen i syfte att åstadkomma lättnader i skattebelastningen på extra- och merinkomster.

Vi anser angeläget att skattelättnader nu bereds de låga inkomsterna och välkomnar förslaget om finansiella fördelar för kommunerna, varigenom en sänkning av det kommunala skatteuttaget i framför allt de hårt skattetyngda kommunerna bör bli möjlig eller i varje fall en höjning undvikas — allt till fördel särskilt för de mindre inkomsttagarna. Finansministerns förslag beträffande en för låga inkomster gynnsam schablonisering av det s. k. utskyldsavdraget har samma syfte. Det bör emellertid framhållas att den föreslagna nykonstruktionen liksom de nya bestämmelserna om folkpensionsavgiften inte erbjuder några rationella lösningar på längre sikt, utan måste ses som en provisorisk nödlösning.

Den av finansministern föreslagna skatteskalen, till vilken kommer den nya folkpensionsavgiften, kan av skäl som anförts i det föregående inte anses tillfredsställande. För att undvika icke önskvärda skärpningar i marginalsatterna och i någon mån påbörja en reduktion föreslår vi att skatteuttaget i inkomstskikten 16 000 kr.—40 000 kr. (beskattningsbar inkomst) för gift skattskyldig sänkes med ytterligare en procentenhet och att beträffande ensamstående inkomsttagare skatteuttaget sänkes med två procentenheter i inkomstskikten 8 000 kr.—15 000 kr. samt med en enhet i inkomstskikten 15 000 kr.—30 000 kr., allt i beskattningsbar inkomst. Den av oss föreslagna skatteskalen framgår av nedanstående tabell.

Skala för statlig inkomstskatt

Gift skattskyldig Beskattningsbar ink. 1 000-tal kr.	Nuv. skala	I prop. föresl. skala	Vårt försl.	Ändr. jfr. m. prop.
0— 12	10	10	10	—
12— 16	20	15	15	—
16— 20	30	22	21	— 1
20— 24	38	27	26	— 1
24— 30	38	34	33	— 1
30— 40	43	42	41	— 1
40— 60	48	48	48	—
60—100	54	54	54	—
100—150	59	59	59	—
150—	65	65	65	—
Ensamstående				
0— 6	10	10	10	—
6— 8	20	15	15	—
8— 9	20	22	20	— 2
9— 10	25	22	20	— 2
10— 12	25	27	25	— 2
12— 15	30	27	25	— 2
15— 16	30	31	30	— 1
16— 20	36	31	30	— 1
20— 25	41	36	35	— 1
25— 30	41	40	39	— 1
30— 40	45	44	44	—
40— 60	49	49	49	—
60—100	54	54	54	—
100—150	59	59	59	—
150—	65	65	65	—

Det bör särskilt understrykas att den ytterligare sänkning av inkomstskatten, som vi här föreslagit i fråga om såväl gifta som ensamstående, bör ses som endast ett steg i de fortsatta lättnader i inkomstbeskattningen, som enligt vår mening bör utgöra ett väsentligt led i en kommande, mera genomgripande skattereform.

Vårt förslag till skatteskala innebär att tudelningsgränsen som finansministern vill höja bibehålls vid nuvarande nivå. Detta innebär att skalan för ensamstående något närmas skalan för gift. Ensamstående skattskyldig erhåller alltså en mer markerad lättnad i inkomstskatten. Därigenom undviks att en ev. framtida övergång till särbeskattning försvåras. Vårt förslag bör ses mot bakgrund av det förhållandet att — om regeringsförslaget bifalles — ensamstående i flera inkomstkikt skulle få sin marginalsatt *höjd*. I skiktet 14 000—15 000 kr. —

t. ex. — bleve marginalskatten ökad från 41,1 till 43,4 %. För något högre inkomster förekommer större höjningar, i några fall ända till 5 à 6 %, vartill kommer omshöjningen. Vi kan inte finna detta vara en rimlig avvägning.

Den fortgående inflationen höjer det reella skattetrycket. Skatteskalor och ortsavdrag blir andra än vad som avsetts. Vi har i tidigare sammanhang ofta pekat på detta förhållande. Även skatteberedningen ägnade detta problem uppmärksamhet. Vi föreslår att den frågan skyndsamt prövas på vad sätt denna skatteskärpande effekt av inflationen skulle kunna undvikas. Olika vägar kan naturligtvis tänkas.

Inkomstbortfallet för nästa budgetår till följd av de av oss föreslagna lättningarna i skatteskalan kan beräknas till 44 milj. kr. För helt år blir skattebortfallet ytterligare 88 milj. kr. Vad nästa budgetår beträffar rymmes den av oss föreslagna skattesänkningen väl inom ramen för de besparingar och inkomstförstärkningar vi i andra motioner föreslagit eller i motioner som har vårt stöd. Även för helt år uppväges skattebortfallet i stort sett av de av oss föreslagna budgetförstärkningarna. Vi har då givetvis också tagit hänsyn till de utgiftsökningar som skulle uppkomma vid ett bifall till våra förslag beträffande ökning av biståndsanslagen till u-länderna, ökade insatser för vuxenutbildningen, ökat stöd till kulturlivet, till idrotten m. m.

I proposition nr 14 föreslår finansministern att skatten på cigaretter höjes från den 1 juli 1965. Vi föreslår att skatten höjes från 1 april. Med hänsyn till uppördstekniska förhållanden skulle en höjning av cigarettskatten från sistnämnda tidpunkt medföra en inkomstökning för statsverket med 25 milj. kr. budgetåret 1965/66. Detta yrkande framföres i särskild motion.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställas,

A. att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 14 måtte

1. i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till känna vad i motionen anförts om särskilda åtgärder för att komma till rätta med en hotande fortsatt allmän pris- och kostnadshöjning;

2. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att riksdagen snarast förelägges förslag till en samlad skattereform enligt ovan angivna riktlinjer, syftande till lättnader i den direkta inkomstskatten samt en reformering av den indirekta beskattningen och företagsbeskattningen som stärker konkurrensförmåga och kapitalförsörjning;

3. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att en sammanställning för flerårsbedömning av det statliga budgetläget förelägges höstriksdagen att tjäna som underlag för debatt rörande planering och avvägning av den statliga utgiftsutvecklingen;

4. i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att den översyn av förmögenhetsskatten som inom allmänna skatteberedningen påbörjats måtte slutföras utan dröjsmål;

5. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att fortsatta undersökningar kommer till stånd rörande metoder att undvika inflationens skattehöjande verkningar samt att förslag i anledning härav förelägges riksdagen;

6. fastställa sänkta skalor för den statliga inkomstskatten i enlighet med i motionen angivna förslag att gälla fr. o. m. den 1 januari 1966, samt

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderliga författningsändringar i anledning av yttrandet ovan under A. 6.

Stockholm den 9 februari 1965

Bertil Ohlin

Sven Wedén

Sven Gustafson

Henning Gustafsson

Manne Ståhl

Cecilia Nettelbrandt

Brita Elmén

Sven Antby
